

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

SÅ TYCKER FÖRÄLDRAR OCH ELEVER OM OBLIGATORISKA SÄRSKOLAN 2006

Redovisning av USK:s brukarundersökning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens redovisning av brukarundersökningen inom särskolan 2006, enligt förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2006-09-27.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Under våren 2006 har USK (Utrednings- och statistikkontoret) genomfört en brukarundersökning riktad till samtliga föräldrar/elever inom den obligatoriska särskolan i Stockholm. Undersökningen ger en nulägesbild av vad föräldrar och elever anser om verksamhetens innehåll och kvalitet år 2006. Enligt resultaten för staden är helhetsomdömena om särskolan övervägande positiva. Särskilt nöjda är föräldrarna med lärarnas och personalens insatser. Ungefär var 10:e sarskoleförälder är missnöjd och har en negativ helhetsuppfattning om sitt barns skola och hur den fungerar. Störst är missnöjet ifråga om hur sarskoleklassen ingår i skolans övriga verksamhet, tillgången till studiematerial, datorer och hur IT används i undervisningen.

Förvaltningen anser inte att brukarundersökningen ger en helt rättvisande bild av sarskoleverksamheten. Brukarundersökningen kan ändå utgöra ett verktyg för personalen inom sarskoleverksamheten i deras förbättrings- och utvecklingsarbete. Undersökningen kan också fungera som ett diskussionsunderlag i dialogen med föräldrarna.

ÄRENDET BEREDNING

Ärendet har beretts inom strategi- och planeringsavdelningen samt verksamheten för barn och ungdom.

BAKGRUND

Återkommande brukarenkäter ingår som en del i stadens uppföljning och utvärdering av de pedagogiska verksamheterna. Under våren 2005 genomförde USK, på uppdrag av Utbildningsförvaltningen, en brukarundersökning inom förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Förvaltningen redovisade resultaten från förskoleundersökningen till stadsdelsnämnden 2005-10-20 (dnr 402-332/2005) och från skolundersökningen 2005-11-17 (dnr 403-404/2005).

Under våren 2006 har en undersökning genomförts riktad till samtliga föräldrar/elever inom den obligatoriska särskolan i Stockholm (se bilaga). Föräldrarna till samtliga drygt 800 inskrivna elever har tillfrågats om hur nöjda de är med sitt barns skola i olika avseenden. 70 procent av föräldrarna /eleverna besvarade enkäten.

Enligt USK ska resultaten från brukarundersökningen inom särskolan 2006 ses som en allmän temperaturmätning på hur verksamheten upplevs och bedöms ur brukarnas perspektiv. Syftet med brukarundersökningen är också att se om olika kategorier (fristående respektive kommunalt drivna skolor) skiljer sig åt i omdömena om skolverksamheten. Undersökningen ska också ge underlag för att studera utvecklingen över tid.

BRUKARUNDERSÖKNINGENS RESULTAT I KORTHET¹

Helhetsomdömena om särskolan är övervägande positiva, enligt USK. 80-85 % av föräldrarna uppger att deras barn trivs och att de på det hela taget är nöjda med sitt barns skola. Särskilt nöjda är föräldrarna med lärarnas och personalens insatser. Några av de förhållanden som annars brukar bedömas negativt i skolundersökningar – maten, lokalerna, lugn och arbetsro – får oväntat goda omdömen.

Ungefär var 10:e särskoleförälder är missnöjd och har en negativ helhetsuppfattning om sitt barns skola och hur den fungerar. Störst är missnöjet ifråga om hur särskoleklassen ingår i skolans övriga verksamhet, tillgången till studiematerial, datorer och hur IT används i undervisningen.

¹ Sammanfattningen är hämtad från brukarundersökningen, sid. 5.

Ett par resultat som bör mana till eftertanke, enligt USK, är att $\frac{1}{4}$ av föräldrarna vill ha högre ambitioner och anser att de krav som ställs på barnen i undervisningen är för låga. Att lika många, $\frac{1}{4}$ av föräldrarna, uppger att deras barn saknar individuell utvecklingsplan eller inte känner till om någon sådan finns är också ett klart observandum.

USK har granskat om tillfredsställelsen med särskolan skiljer sig mellan olika kategorier. Föräldrarna/eleverna är något mer nöjda med särskolan om de har svensk språkbakgrund än utländsk och i små undervisningsgrupper jämfört med i större. Skillnaderna är ganska små men konsekventa. Den lilla andel föräldrar/elever som undervisas individintegrerat i grundskoleklass är så pass nöjda att USK anser att man kan fråga sig om det inte vore bra för fler elever att få undervisning i samma form.

Det finns en klart märkbar variation i hur nöjda föräldrarna är med särskolan mellan de stadsdelsnämnder där omdömena är mer respektive mindre positiva. De största konstaterade skillnaderna återfinns dock mellan särskoleverksamhet i olika regi. Föräldrarna/eleverna i de fristående skolorna är mer nöjda i alla undersökta avseenden än föräldrarna/eleverna i de kommunala särskolorna.

Underlaget är bristfälligt då det gäller att bedöma om särskoleverksamheten, ur föräldrarnas synvinkel, blivit bättre eller sämre de senaste åren. Jämförelser med en tidigare undersökning 2003 och svaren på ett par retrospektiva frågor tyder dock inte på att några omvälvande förändringar skett i föräldrarnas inställning.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Brukarundersökningar är ett av de instrument som finns att tillgå i arbetet med att följa upp och utvärdera skolverksamheterna. Resultaten ger både nämndpolitiker, förvaltningens tjänstemän och medborgare besked om hur nöjda föräldrarna/brukarna är med skolverksamheten i Vantör. Brukarundersökningar i allmänhet ger en inblick i vilka delar av den aktuella verksamheten som man är mer eller mindre nöjd med och det är möjligt att göra jämförelser med olika verksamheter inom staden. När det gäller brukarundersökningen för särskolan 2006 anger USK att hälften av stadsdelsnämnderna har bara 25 eller färre svaranden särskoleföräldrar/elever. I en stadsdelsnämnd är antalet svarande bara två. Att göra jämförelser mellan stadsdelsnämnder på så klena underlag är knappast meningsfullt, menar USK. Tillfälligheter kan bli alltför avgörande för resultaten.

För att komma runt problemet med för få svarande har flera stadsdelsnämnder slagits samman i undersökningen. De fem SDN med högst betygsmedelvärde för helhetsomdömet har sorterats ihop och benämns ”nöjda SDN”. På samma sätt har USK sorterat ihop de fem SDN som fått lägst betygsmedelvärde för helhetsomdömet, dessa kallas ”mindre nöjda SDN”. Övriga SDN som betygsmissigt hamnar mittemellan nöjda och mindre nöjda ifråga om helhetsomdömet om skolan har fått benämningen ”medel SDN”. Enligt USK avspeglar betygsmedelvärdena i vilken grad det finns en

övervägande positiv eller övervägande negativ inställning och attityd till de undersökta kvalitetsaspekterna. Medelvärdena kan variera mellan +2 (samtliga är ”mycket nöjda”) och –2 (samtliga är ”mycket missnöjda”). Värden runt 0 innebär att inställningen är neutral, dvs. det finns en stor andel ”vet ej” eller ”varken eller”. Det kan också innebära att de nöjda och de missnöjda är ungefär lika många och balanserar varandra.

Då USK själva påtalar att svarsunderlaget i denna brukarundersökning egentligen inte räcker till för att göra jämförelser mellan stadsdelsnämnderna, eftersom tillfälligheter kan bli alltför avgörande för resultaten, anser inte förvaltningen att betygsgraderingen ovan ska användas i detta sammanhang. Svar som ”vet ej” samt ”varken eller” är inte, enligt förvaltningens uppfattning, en värdering och betygssättning på samma sätt som ”nöjd”/”missnöjd”. Svaren kan bero på så skilda saker som brist på information, språkliga hinder, att brukaren inte känner sig berörd av frågan, eller är nyinflyttad och inte har hunnit sätta sig in i verksamheten etc. Som läsare kan man endast konstatera att det finns vissa variationer i hur nöjda brukarna är i de olika stadsdelsnämnderna. Vidare kan man endast spekulera kring i vilken grad ”vet ej”/”varken eller”-svaren påverkar betyget, om de ska ses som en brist på kommunikation mellan brukaren och skolan och huruvida dessa svar ska ses som en kritik av skolan.

Därutöver saknar förvaltningen ett resonemang kring vilka möjliga förklaringar som kan finnas till att stadsdelsnämnderna har fått varierande höga betygsmedelvärden. Kan skillnaderna vara språkligt eller kulturellt betingade? På vilket sätt ger stadsdelsförvaltningarnas olika inriktningar för sin respektive särskoleverksamhet avtryck i brukarundersökningen och dess resultat?

Förvaltningen anser, mot bakgrund av ovanstående, att det är olyckligt att USK har valt att föra ihop stadsdelsnämnderna i tre grupper och rangordna enligt ovan. Det innebär att ett flertal stadsdelsnämnder vars betygsmedelvärden för de olika kvalitetsaspekterna i de allra flesta fall ligger närmare värdet 1 (dvs. ”ganska nöjd”) än 0 (neutral), benämns som gruppen ”mindre nöjda”. Tillvägagångssättet ger inte en rättvisande bild av dessa stadsdelsnämnder, enligt förvaltningens uppfattning. USK:s rangordning med benämningarna ”mindre nöjda SDN”, ”medel SDN” och ”nöjda SDN” avspeglar inte USK:s egen (och brukarnas) betygsgradering eller de helhetsomdömen som redovisas på sidan 41 i brukarundersökningen.

Trots tveksamheten till betygssättningen ovan anser förvaltningen att brukarundersökningen och dess resultat kan utgöra ett redskap i verksamheternas eget förbättringsarbete. Brukarundersökning innehåller frågeställningar som exempelvis kan användas som diskussionsunderlag i arbetslagen; vilka aspekter har inte fungerat tillfredställande, var finns styrkor och förbättringsmöjligheter, hur fungerar informationen till föräldrarna i olika delar? Arbetsätt, rutiner etc. – kan dessa utvecklas? Det kan givetvis också utgöra ett underlag i dialogen med särskoleelevernas föräldrar. Exempelvis kan föräldrar och personal rangordna vilka aspekter som är de viktigaste för kvaliteten i den egna verksamheten.

Det kan för övrigt nämnas i sammanhanget att förvaltningen genomförde en omdisponering och verksamhetsmässig anpassning inom de pedagogiska verksamheterna vid årets inledning (enligt stadsdelsnämndens beslut 2005-11-30, dnr 402-443/2005). Syftet var att lösa behov av särskola för elever i år 7-10, ge bättre möjligheter till samordning av särskoleverksamhet för elever i år F-6 men också samtidigt frigöra lokaler för förskoleverksamhet. Genomförandet av denna verksamhetsanpassning sammanföll med USK:s datainsamling som pågick under perioden februari-april. Det är därför sannolikt att USK har fått in synpunkter från föräldrar/särskoleelever i Vantör som avspeglar hur särskoleverksamheten har fungerat innan, under och efter själva omdisponeringen och verksamhetsanpassningen. Skolledningarna vid Bandhagens respektive Bäckahagens skolor, som ansvarar för driften av särskolan i Vantör, har fått signaler från både elever/föräldrar och personal att genomförandet av omdisponeringen och verksamhetsanpassningen har fungerat mycket bra.

Enligt USK uppger ¼ av föräldrarna att deras barn saknar IUP (individuell utvecklingsplan) eller känner inte till om någon sådan finns, vilket USK anser är ett klart observandum. Förvaltningen vill uppmärksamma att skolförordningens krav på IUP infördes från och med 1 januari 2006. Särskolan, liksom övrig grundskoleverksamhet, arbetar med att införa IUP för samtliga elever. Förvaltningen utgår från att det arbetet får fullt genomslag även i särskoleverksamheten under året.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av brukarundersökningen inom särskolan 2006.

BILAGA

”Så tycker föräldrar och elever om obligatoriska särskolan 2006”. En undersökning genomförd av USK på uppdrag av Utbildningsförvaltningen.